

1-24. sz. + 1 körlevél

Hatvanegyedik évfolyam.

1. szám.

15777
Debrecen, 1941 január 1.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI KÖZLÖNY

SZERKESZTŐSÉG: Debrecen,
Révész-tér 2. szám. (Kistemplom.)

KIADÓHIVATAL: Debrecen,
Kálvin-tér 17. szám. (Püspöki hivatal.)

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Előfizetési ár 1 évre 8 pengő.
Postatakarékpénztári csekk számla: 43.916.

FŐSZERKESZTŐ: D. Dr. RÉVÉSZ IMRE. FELELŐS SZERKESZTŐ: URAY SÁNDOR.

A hajó elindul a kikötőből . . .

I. zsoltár 3.

Amikor még a béke melengető napja ragyogott az égen, akkor is ünnepélyes pillanat volt az, amikor hosszú-hosszú tengeri útjára nekiindult a kikötőből az Óceán-járó hajó. Ki mondhatta meg jóelőre, hogy átjut-e a másik partra? Hogy nem löri-é össze a vihar és sirja nem a tenger szörnyű mélységében leszen-e? Mennyivel megrendítőbb azonban ez az indulás egy olyan időben, mint amilyen most szakadt rá a világra. Szörnyű harcok dúlása idején. Háborús fergetegben. Mert most nemcsak a viharral kell megküzdenie. A vihar most csak gyermek-játék már. Veszély fenyeget felülről, a levegőégből. Óriási szárnyas gépmadarak zúgnak a hajó felett. A tenger mélyén egykor vidám, jürge hajók pihennek halottra-válva, halott lakóikkal. Halált oszt a tengeralttjáró. Halált oszt a tenger. Veszedelem a vizen, veszedelem a vízek alatt és veszedelem a vízek felett. És mégis indul a hajó, hogy néhány nap múlva talán hősihalott-hajó legyen belőle. De az induláskor mégis mindenkinek nyugodtnak kell lennie.

A mi élethajónk is így indul el január elsejének a kikötőjéből a nagy bizonytalanba, az ismeretlen tartományba: az újesztendőbe. Homályba, ködbe, zivatarba, fergetegbe, talán a halálba. Az Örökkévaló szeretete elárja előttünk a jövődot. Milyen nagy szeretet nyilatkozik meg ebben. Micsoda nyugtalanság szaggatna állandóan, ha ismernénk közeli jövőnket. Indul élethajónk. Nyugodtak vagyunk. Zsoltár az ajkunkon. Dicséretmondás a szívünkben. Bizonyosság sugárzik a szemünkből. Vállaljuk kész szívvel a kockázatot. Egy legyőzhetetlen hatalom áll mellettünk, örökdió felettünk, áldása rajtunk. Nincs ok a nyugtalanságra. Isten a mi szerető Atyánk. Ebben a szent bizonyosságban van a mi győzedelmünk. Boldog újesztendő-kívánnással köszöntjük egymást és a boldog ember képe rajzolódik elénk fénylő vonásokkal. Azok lehettünk-e az újesztendőben?

A zsolttáros, amikor megírta az első zsoltárt, a boldog emberről mond éneket. Százötven zsoltár jog megzendülni, sielve egyik a másik után. Ki írja a zsolttárok? Ki zengi azokat? Egy boldog ember. Az első zsoltár a zsolttáros fényképe. Mint ahogy könyvek elején a szerző fotográfiája ékeskedik sokszor, úgy mutatja be magát szárnyaló zsolttáránekeiben. Élethajónk indul a ködös bizonytalanba. Jaj nekünk, ha a gonoszok tanácsán járunk, amely mindig Istentől akar elszakítani. Jaj nekünk, ha a bűnösök útján állunk meg. Jaj nekünk, ha a csúfolódók székében ülünk. Akkor könnyen összezúz a fergeteg. De ha az Úr törvényében van gyönyörűségünk, ha az ő törvényéről gondoskodunk éjjel és nappal, akkor a napok, a hónapok, az évszakok, a mosolyok és a siralmak változásai közt olyanok leszünk, mint a folyóvízek mellé ültetett fa, amely idejekorán megadja gyümölcsét és levele nem hervad el. Ez a boldog ember énekel százötven zsoltár szárnyalásában és a százötvenedikhez érve sem fárad el, hanem az utolsó két sorban, mint győzedelmi harsonás harsonázza: Minden lélek dicsérje az Urat! Dicsérjétek az Urat!

A zsolttáros még nem ismerhette a fényt, amely Betlehemből indult ki és két évezrede ragyogja már be ezt a szegény, bűnös, szomorú, vergődő világot. Milyen lett volna zsolttáráneke, ha ezt ismerhette volna!

Az újesztendő első napján az Isten gyermeke, az Isten országa polgára, az Isten munkatársa, Jézus Krisztus megváltottja zengő énekkel az ajakán indul neki az ismeretlen világnak: az újesztendőnek. Oltihona van. Tudja, hogy áldássá kell lennie. Hivatása van. Tudja, hogy hűséggel kell teljesítenie. Egyháza van. Tudja, hogy érte áldozatot kell hoznia. Nemzete van. Érte a haláltól sem szabad megriadnia. Folyóvízek mellé ültetett jának vagy a krisztusi Ige szerint: kösziklára épített háznak kell lennie. Viharálló háznak, amelyben megütközhetnek a szelek és viharok, de mégsem dől össze, mert kösziklára építetett.

A mi Urunk Jézus Krisztus legyen minden magyar szívében és akkor a magyar földön dicső tündöklésben ragyog minden napon az igazság, békesség és a szent Lélek által való öröm világa: az Isten országa.

Böszörményi Jenő.

ORSZ. SZÉCHENYI-KÖNYVTÁR
Hírlapok—folyóiratok
1941. év. 855. sz.

A Kollégium tegnap, ma és holnap

Az esztendő fordulása egyszermind a számonkérés és az új számvetés napja. Nemesak az üzleti, hanem erkölcsi világban is. Aki életét nem a véletlenek és az ötletek játékára bizza, az a mult napok tapasztalataiból merít bölcseséget a következő idők tennivalóihoz. A magában hordott és a rábizott lelki kincsek megőrzése és gyarapítása érdekében naponként szigorú vizsgálat alá veti cselekedeteit, s ami téren magában mulasztást vagy fogyatkozást talál, a holnappal igyekszik helyrehozni. Mert a fejlődés azért fejlődés, mivel iránytűje nem hátra, hanem előre mutat.

A multnak és a jövőnek tartozó felelősséget annál elevenebben kell éreznünk, minél magasabb érdekek fűződnek magatartásunkhoz.

Azt hiszem, hogy a mostani esztendő fordulásán még megannyi gondunk és bajunk közt is előtérben tarthat számot ügyelmünkre Kollégiumunk tegnapi napjának, mai napjának és holnapjának helyzete.

A Kollégium *tegnapja* körülbelül négyszáz esztendő. Ez idő ugyan az örökkévalóságához mérve, mindössze csak annyi, mint a homokóra egyetlen porszemének gondolatban sem észrevehető gyöngye megrezzenése; azonban emberi intézmény életében roppant nagy időtartam. Gazdag is eseményekben ennek a Kollégiumnak négyszázéves tegnapija. Benne a szomorú történetek a vigasztalókkal sűrű hullámzásban váltogatják egymást. Van úgy az iskola, hogy a mostoha magyar idők és még mostohább, mert még nem értő, sőt ellenséges érzelmű emberei miatt alig ígérhet magának holnapot. S mégis leküzdött minden megpróbáltatást és veszedelmet, s megélt. Sőt ereje egyre fokozódott, s hatása egyre növekedett. Bizonyára csodálatos ez a mi szemünk előtt, s másként nem, csak hit által érthető meg. Isten keze plántálta arra a helyre, ahol van, s tette „pecsét”-t az ő jobbkarján. Hivatást bízott rá, hogy lenne világító lámpatorony a nagy éjszakában. Gyújtott lelkese-dést, hűséget, áldozatkészséget, lemondást, szenvedésvállalást Krisztus anyaszentegyházáért és a tudományért tanárokból, tanítványokból s pártfogókból egyaránt. S lett, hogy míg az igazi magyar művelődés ügyével a rendszerint ellenséges érzelmű államhatalom századokon át semmit nem törődött, Pápa és Sárospatak főiskolája is sok nemzedék korán át hallgatni kénytelen, a mi Kollégiumunk működéséből egyetlen év munkája sem esett ki. Így aztán, ha a magyar művelődéstörténet értékanagyából kivonod annak a Kollégiumunkból kikerülő 73 püspöknek, 9 egyházkerületi főgondnoknak, 30 magyar tudományos akadémiai tagnak, számtalan tudós, író, művésznek, politikusnak, nem utolsó sorban annak a megszámlálhatatlan sok névtelen lelképásztornak és tanítónak nevét, akiket a Kollégium adott a közéletnek, nélkülök csaknem vigasztalan pusztaságot találsz századokba visszanyúló messzeségben. Ez volt a Kollégium tegnapija.

S *mai* napja? Immár negyedszázad óta tart. Az első órák még örömeiket hozták, de aztán azokat is mihamar elhomályosították a csapások és a jövőért aggodás felhői. Megérte Kollégiumunk azt a nagy kitüntést, hogy magasabbrendű tagozatai alapjává

lehettek egy új magyar egyetemnek. Ez a körülmény azonban egyszermind új fejlődési irányt és feladatokot is szabott főiskolánk elé: pótolni azt a lelket, mely belőle az akadémiai tagozat távozásával kiszakadt. De csak az alapvetésig lehetett eljutni, mert hirtelen nagy megrázkódtatás döntött romba minden számítást. Ránkszakadtak: a világháború s utána a kommunizmus rémséges és az oláh megszállás szegyenletes napjai. A Kollégium ötödfélmillió aranykoronányi tőkevagyonra a hadikölcsön hazafias áldozatkészsége folytán és egyéb kényszerű körülmények miatt értéktelenült. Nemesak az új intézmények nem valósulhattak meg, hanem még az elodázhatatlan szükségletek kielégítésére sem maradt elégséges anyagi erő. S ennek a szomorú *mának* még most sincs vége. De rajtunk fordul meg, hogy minél előbb vége legyen, erőnk megfeszítése árán és Istenbe vetett hitünk jutalmául. Meggyőződésünk, hogy a Kollégiumra dicsőbb holnap vár, mint valaha is a multban.

Milyen lesz az a *holnap*? Elmellőzhetetlen szükségleteink kielégítése szabja meg a tartalmát. Mivel az egyetem kiválásáig a Kollégium teológiai akadémiaja egyszermind a gyakorlati lelképásztorképzés iskolája is volt, most már tovább nem halasztható legsajátosabb egyházi érdekeink halálos veszedelme nélkül a *lelkész-képzőintézetnek* teljes kifejlesztése és külön internátussal való ellátása. Középszkoláink hitvalló szellemének szempontjából szintén nem közömbös, hogy az ott alkalmazandó tanárok lelki-világa miként illeszkedik be a hitre és az egyházas öntudatra nevelés egységes munkakörébe; tehát teljesen megszervezett *tanárképzőintézetre* is szükségünk van. Sőt, mivel egyházunk jövője tekintetében sok fordul meg református jogász és orvostanhallgató egyetemi újainknak, mint egyházi életünk jövő vezetőinek öntudatos vallásosságán és egyházhűségén, megfelelő intézmények létesítésével ezeket is minél közelebb kell hozni a Kollégium régi nevelő szelleméhez. Gyors intézkedést sürget a gimnázium és a tanítóképzőintézet internátusának jelen siralmas, sőt szegyenletes állapota is.

A mult kötelez, a jelen parancsol, a jövő számonkér.

Debrecen.

D. Dr. Nagy Sándor.

Körlevél az ORPSZ tagjaihoz. A szünetelő *Magyar Presbiter* helyett az Országos Református Presbiteri Szövetség vezetősége gazdag tartalmú körlevelet intézett karácsonyra az ország összes presbiteréhez, így első helyen a most visszatért keleti és erdélyrészi egyházak presbitereihez. Utóbbiak számára egy évig ingyen küldi meg a szövetség a negyedévenként megjelenő körlevelet s szeretettel hívogatja a testvéreket eszlakozásra. Az 1941. évi ORLE és ORPSZ közös konferencia Kolozsváron vagy Budapesten lesz. A Presbiteri Szövetség célkitűzését klasszikus rövidséggel így foglalja össze a körlevél: „Az ORPSZ célja a magyarországi presbiterekben a bibliai és reformátori presbiteri eszményeket mértékül odaállítani a presbiterek elé, hogy a presbiteri tiszt egyházi és vallásos karakterét megkülönböztessük minden világi tisztségtől.”

Református iskola, magyar pedagógia

Az első bökkenő irodalomtörténeti kutatásaim közben ért. Mi az oka, hogy költőink zöme protestáns, református? Ahhoz a föltevéshez, bármily hízelgő lett volna, nem folyamodhattam, hogy biztosan az ország értelmesebb része maradt kálvinista s a „férgese” hullt el, hiszen jobbágyaink százezrei pusztá földesúri kényszerből hagyták el evangéliumi hitüket, nem meggyőződésből. Amint töprengeni kezdtem a dologon, egyre talányosabb lett. Lélekszámát tekintve a reformátusság folyton csökken. Viszont szellemi jelentősége mintha még növekednék. Csak a mi századunkban is hány a felekezetünkbeli szellemi irányítónk, korszakalkotóink közül: Horthy Miklós, Tisza István, Ady, Móricz Zsigmond, Szabó Dezso, Németh László, Erdélyi József, Medgyessy Ferenc.

A mult esztendőben aztán egyszerre megvilágosodást kaptam, még hozzá a legváratlanabb oldalról, a pedagógia felől. Egymásután leltem az asztalom szemfölvívító könyveket, Karácsony Sándor alapvető Magyar Észjárását, Györfly Néphagyományait, Boda István egy tömör tanulmányát arról, miért kell a magyar gyermekkel másképp bánni, mint például a némettel. Bodat kiegészítette, amire ő is épített, Bartucz kutatása a magyar fajról. Közben éppen iskolát cseréltem, egy félig-állami intézettől tiszta reformátushoz kerültem át, volt alkalmam mindjárt kipróbálni, amit Karácsonyék tudatosítottak bennem.

Addig — több mint másfél tizedes tanári multtal mögöttem — még mindig nem gondoltam szívesen arra, amivel a kenyerem keresem. Sokféle intézetben volt módom szétnézni, sok vallomást is kaptam diaktól, tanártól. Láttam, hallottam kitűnő példákat, milyenek kell lennie egy képzett tanárnak, aki „módszeresen építi föl az órát”, „céltudatos”, „következetes”. Ismertem másokat — magam is közéjük tartoztam —, akiket az óravázlat sem segített. Ha látogatót kaptam s megpróbáltam tiszteletére a „Mein System” szerint lépegetni, egyszerre csikorgogni kezdett minden, a gyermekek dermedten ültek a padban, én gépemberként hadonásztam előttük, olyan volt az egész, mint valami rossz ígézet. Mihelyt magunkra maradtunk, toltam is én félre a kótát, s abban a pillanatban, mikor kezdtem naturalista módon tanítani, megrázkódtak a gyermekek, fölélenkült az osztály, röpült minden. Nem értettem, miért van ez így. Hiába láttam akárhányszor, itthon, vidéken, a fővárosban, hogy módszeres barátaim munkája nyomán egy szál fű sem nő, a hozzám hasonló cigány-tanárok diákjai meg, tudja Isten, hogy, a végén mindig jutnak valamire. Nem bírtam a tapasztalataim másképp fogalmazni, mint hogy: én rossz tanár vagyok, de valahogy szerencsém van, mindig tehetséges diákokat kapok, a jó tanárok meg, az árvák, valami kifürkészhetetlen ironiájából a sorsnak, csupa közömbös tunyát, azért marad el a munkájukról az Isten kegyelme.

Így tartott ez a kényelmetlen érzésem egészen tavalyig. Akkor egyszerre megvilágosodott, honnan is az én szerencsém. Míg tudatosíthattam volna magamban a módszeres pedagógiát, éppen katona és hadifogoly voltam. Mikor aztán hazakerültem, pár hét alatt magamba gyömöszöltem én ugyan, alig elégséges eredménnyel, az összes herbartságokat, de mihelyt szembekerültem az osztállyal, valami jó-

tékony szellő tüstént kifújta a fejemből a sémát, ott maradt a forró alakítani való élet. Nem tehettem mást, mentem a gyermekek természete után. S végre Karácsonyék felvilágosítottak, milyen okosan cselekedtem. Nem az oklevél tett engem tanárrá, hanem diákemlékeim, a debreceni Kollégium: amelyik századunk fönt felsorolt nyolc nagyja közül is ötnék volt Alma Matere.

Most már tisztán látom, miről van itt szó. A református iskola hagyományait a magyar természet alakította ki: a diákok önkormányzata. Csokonai és Arany, a két legkülönb magyar tanár, minden pedagógiai elmélet nélkül vált azzá, ami. Egy pillanattig sem szeretnék abba a látszatba keveredni, mintha az egyetem ellen lázitanék. Bartucz, Boda, Györfly, Karácsony: az én szemfölvívítóm mind főiskolai katedrán jutottak eredményeikhez. Nem is a cigány-módszert dicsérem, a rögtönzést, nem az elmélet létjogát tagadom. Senki nálam boldogabban át nem élte a megfelelő elmélet: a magyar természetre szabott pedagógia termékenyítő, fölszabadító hatását. De amíg ez a pedagógia föl nem derengett a debreceni Kollégium kitűnő neveltjében, Karácsony Sándorban, akik az ösztönökre bízták magukat, azok mentek a magyar gyermekekkel legtöbbször. Már pedig ezt az ösztönös módszert inkább megtalálta a lendő magyar tanár a kálvinista iskolákban, mint a nemzetközi hagyományra épült katolikus nevelési rendszerekben.

Erős egyéniségeknek nem ártott ez: Kemény Zsigmondnak, Ady-nak csak használt az átmeneti katolikus iskola. De legtöbbünkben hiányzik az önmegszállottság lendülete, habozunk, töprengünk, eltevévünk tulajdon alkatunk rengetegében, s ha nem kapunk idejében elég hátorítást, félreállunk, elkedvetlenedünk, akár szegény katolikus Katona József.

A reformátusság számbeli fölnyét szellemi életünkben mással, mint iskoláinkkal magyarázni nem tudom. Ezek erősítették meg fiainkat önhajlamukban; nekik való talajon nőttek föl, nem csoda, ha magasabbra emelték lombjukat, mint a nem magyar ösztön szerint nevelő, az élettől kissé távolabb is álló szerzetes-iskolák diákjai.

De a református iskoláknak ez a véletlen érdeme: súlyos kötelesség is. Elsősorban az iskolákra, amelyek az utolsó évtizedekben teljesen elborított a módszer nem mindig nilusi iszapja. Értsük meg és gyámolítsuk, akiken ez a töméntelen bölcsesség nem fogott. Eredményeiket nézzük, s tudatosítsuk bennük a Karácsonyék tapasztalatait. Tanuljunk a gyerekektől. Menjünk, amennyire lehet, hajlamaik irányába. Mindnyájan érezzük, hogy a magyar diák tanulni akar, de szereti az okát is tudni, mit miért tanul. Aki nem ért a lelkén, annak épügy nyikorog, mint a mesterhegedű a favágó kezében.

A másik kötelesség egyházunkra hármlik. Átfogó nevelési reform számára mi gyűjthetünk legtöbb tapasztalatot. Minden iskolafajtából teremtenünk kell legalább egyet, s olyan tanárokkal raknunk tele, akik valami nagy református intézetben serdültek föl, ahol még nem semmisült meg teljesen a négy-százados kálvinista hagyomány. Kötelességünk ez a magyar jövő iránt, addig legalább, míg már Karácsonyék nyomán ki nem bontakozik véglegesen a magyar pedagógia.

Juhász Géza.

Hírek az egyházmegyéből

HEVESNAGYKUNSAÁGI EGYHÁZMEGYE.

Templomszentelés Nagyréven. December 15-én szentelte fel külsőleg és belsőleg megújított templomát és két iskoláját a nagyrévi református egyházközösség, a Dr. Bonczos Miklós államtitkár, Dr. Mezey Lajos országgyűlési képviselő és Gaál István esperes által kieszközölt, több mint 8000 pengőt kitévő segélyekből. Ez összesen felül még hatalmas összegű kölcsönt is sikerült kieszközölni, amelynek fedezetére állandó segínyt biztosított a Konvent és a Minisztérium. Nagyrév nehéz anyagi helyzete is megoldódott, hogy annál inkább kezdődjék a lelkiromokból való újjáépülés. Ez még az anyagi bajoknál is nehezebben indul, mert teljes közöny és hitetlenség uralkodik a szívekben. Istennek annyi áldása után nagyobb hálaadás megnyilvánulása is megmutatkozhatott volna a nagyrévi gyülekezetben megújított templomának felszentelésén.

Az ünnepélyes templomszentelés szolgálatát Gaál István esperes végezte. Szolgáltak még dr. Gál Lajos tiszaföldvári és Benkő Viktor kunszentmártoni lelkészek.

Este templomi ünnepély zárta be az ünnepséget, amelyen Szabó Dezső tiszasasi lelkész imádkozott, Gaál István esperes megnyitó beszédet mondott. Előadást tartott Tóth Dezső tiszakürti lelkész, Pánczél Jenő lelkész pedig a templomrenoválást ismertette. Az ünnepély végén záróáhitatot tartott és imádkozott Szokody Gyula tiszainokai lelképásztor.

K Ü L Ö N F É L É K

Lapunk olvasóinak áldott újsztendőt kíván a Debreceni Protestáns Lap szerkesztősége és kiadó-hivatala.

Révész Imre püspök a Máté 5 : 3—12 szerint boldog újsztendőt kíván egyházkerületünk minden tagjának, közelebről azoknak a kedves testvérlelkeknek, akik őt ünnepi és újévi jókívánataikkal szívesek voltak felkeresni. Ezeknek egyenként, sajnos, nincs módjában válaszolni. „B. ú. é. k.” válság címén a Péterfia- és a Csapó-utcai egyházrészek segélyakciójára 10—10 pengőt juttatott el.

A kollégiumi akció javára kiadott szép ismertetőfüzet (D. Dr. Nagy Sándor: Édesanyánk, a Kollégium) nyomdaköltségeire a leghálásabb szívű kollégiumi öregdiákok egyike: Dr. Rácz Albert török-szentmiklósi kir. közjegyző, egyházkerületi tanácsbíró — folytatva a Kollégium és a magyar református irodalom érdekében már eddig hozott nagyarányú nemes áldozatait — 1000 (egyezer) pengőt adományozott. Révész Imre püspök pedig püspöki és lelkipásztori javadalmának 1%-át, minden év végén történő kiszámítással és minden következő negyedévben való levonásával 1941-től kezdve egyelőre 1947 végéig, a kollégiumi akció céljára ajánlotta fel. Ugyanazon egyházkerületi tanácsülésen (október 23), ahol ez a két följajlás megtörtént, még többen tettek hasonló nyilatkozatot: ezeket is közölni fogjuk, míhelyt az illetőktől felhatalmazást kapunk rá.

Tiszteletreméltó példa a Kollégium támogatására. Minden hosszabb kommentár nélkül közöljük az

alábbi levelet, mely önmagáért beszél s egy háládatos nemes lélekről tesz bizonyosságot:

Főtiszteletű és Méltóságos Püspök Úr!

A Kollégium anyagi helyzetére vonatkozó s a „Debrecen” hasábjain megjelent „Kiáltó szót” olvasva, elhatároztam, hogy én is, mint akinek 1877—1891-ig, hat elemi, négy gimnáziumi és négy évi tanítóképző elvégzéséig nevelőanyám volt a Kollégium, míg a mennyei jó Atya életben tart, nyugdíjjárulékom 2%-át, hat pengőt minden hónapban beküldöm a nemes célra, hogy a csekély összeggel hozzájáruljak az alap erősítéséhez. Tudom, kis összeg, mint a tengerben a csepp víz, de ha az Alma Mater minden végzett s ma élő gyermeke átérzi kötelességét és siet hamar adni, hiszem, hogy még sok századokon át világlító fáklyaként fog ragyogni „kálvinista Rómánk” főiskolája. Adja az Egek Ura, hogy úgy legyen.

Vagyok Tiszalökön, 1940 november 22.

*alázatos tisztelettel: Pethő Ferenc sk.,
nyug. református igazgató tanító.*

A Dóczy-leánygimnáziumban és a kollégiumi gimnáziumban rendes tantárgy lett az olasz nyelv. Az új iskolai év kezdetén leirat érkezett a kultuszminisztériumból az Egyetemes Református Konvent útján a debreceni főigazgatósághoz, amelyben a kultuszminisztérium elrendeli, hogy a debreceni Dóczy-leánynevelőintézetben és a református kollégiumi fiúgimnáziumban az 1940—41. tanévtől kezdve az olasz nyelvet rendes tantárgyként tanítsák. A rendelet értelmében a Dóczy-intézetben az olasz nyelvet a franciával, a fiúgimnáziumban pedig az angolal párhuzamosan kell tanítani, ami tulajdonképpen azt jelenti, hogy minden ötödik osztályos növendék szabadon választhat a két tárgy között, és pedig a Dóczy-leányiskolában a francia és olasz nyelv, a fiúgimnáziumban pedig az angol és olasz nyelv tanulása között. A fiúgimnáziumban természetesen a görög nyelvet az eddigi rend szerint fogják tovább tanítani. A kultuszminiszteri rendelet gondoskodik az olasz tanerő kinevezéséről, s így újabb megterhelés az olasz nyelv tanári állás megszervezésével nem éri egyik debreceni intézetet sem.

HIVATALOS ÉRTESÍTÉS

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.
5896—1940. szám.

Tárgy: Tanerők számarányának figyelembevétele.

KÖRLEVÉL

a nagytiszteletű esperes és iskolaszéki elnök urakhoz.

A M. kir. vallás- és közoktatásügyi Minisztérium 125.000—1940. VI. főoszt. szám alatt kelt leiratát szó szerinti másolatban tudomásulvétel és alkalmazkodás céljából az alábbiakban közlöm:

„Az országgyarapodás a tanítóság létszámának emelkedését is maga után vonja. A tanítóság létszámának szükség szerű emelkedése a férfi és női tanerők egymáshoz való számarányával kapcsolatban fontos kérdést vet fel, mivel az állást kereső férfitanerők száma a nő-tanerők létszámánál jelentősen alacsonyabb.

A fiú-ifjúság nevelése, a helység férfi-társadalmának művelése és irányítása, a kántori teendők ellátása, a leventeképzés érdekei stb. férfi-tanerő működését igénylik, amíg a leányifjúságnak főként a felső osztályokban való nevelése, a háztartási és gazdasági ismeretek, a női kézimunka oktatása stb. női-tanerő működését teszi szükségessé.

A férfi-tanerők (kántori, leventeoktatói képesítésük folytán) az egytanerős népiskoláknál nélkülözhetetlenek. A kéttanerős népiskoláknál a leányifjúság nevelésbeli sajátosságainak érvényrejuttatására a II. számú állásra nő-tanerő megválasztásával van lehetőség. Többtanerős iskoláknál a férfi- és nőtanerők számarányának kialakítása pedagógiai és didaktikai szempontból akkor legmegfelelőbb, ha a férfitanerők száma a nőtanerők számánál jelentősen kisebb.

Az országgyarapodással kapcsolatban, fokozott szükséglet mutatkozik férfitanérok iránt. A férfitanéroknek az országban való szükségszerű és helyes elosztása érdekében tisztelettel van szerencsém felkérni a Főtiszteletű Egyházi Főhatóságot, méltóztatásuk odahatni, hogy a böles főhatósága alatt lévő tanító alkalmazó szervek indokolatlanul ne ragaszkodjanak férfitanerök alkalmazásához, hanem mindenkor legyenek figyelemmel országos tanügypolitikai érdekekre is, akként, hogy kéttaneros népiskolához már az egyik állásra nőtaneröt, kéttől több taneros népiskolához pedig (ha csak nem kántortanítói állásról van szó) úgy válasszanak taneröket, hogy a nőtanerök száma a férfitanerök számának legalább is a kétszerese legyen.

Tisztelettel kérem továbbá a Főtiszteletű Egyházi Főhatóságot, hogy a tanítói alkalmazásokat (választásokat) megelőző hármas jelölés alkalmával a férfi- és nőtanerök megfelelő számarányának kialakítása céljából — a fenti szempontokat érvényesíteni méltóztatásuk.

Fogadja a Főtiszteletű Egyházi Főhatóság kiváló tiszteletem öszinte nyilvánítását.
Debrecen, 1940 december 19.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5902—1940. szám. **Tárgy:** Tanmenetek és óravázlatok készítése.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr az 1940. évi november hó 20-án 172,543—1940. V. szám alatt kelt rendeletével a *tanmenetek és óravázlatok készítésének szabályozása tárgyában* intézkedett. (L. a Hivatalos Közlöny 1940. évi december hó 1-én kiadott 23. számában.)

Felhívom a vezetésem alatt álló egyházkerület valamennyi alsó-, középfokú- és középiskola igazgatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrnak e tárgyban kiadott rendeletére.

Debrecen, 1940 december 19.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5903—1940. szám. **Tárgy:** Vasúti arcképes igazolványok érvényesítése.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr 1940. évi november hó 7-én 6673—1940. eln. szám alatt kelt rendeletével a *tényleges és nyugdíjas közszolgálati alkalmazottakat megillető államvasúti arcképes igazolványoknak az 1941. évre szóló érvényesítése tárgyában* intézkedett. (L. a Hivatalos Közlöny 1940. évi december hó 1-én kiadott 23. számában.)

Felhívom a vezetésem alatt álló egyházkerület iskolai hatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr rendeletére.

Debrecen, 1940 december 19.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

A tiszántúli református egyházkerület püspöki hivatalától.

5904—1940. szám. **Tárgy:** Vasúti arcképes igazolványok érvényesítése.

KÖRLEVÉL.

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr az 1940. évi november hó 18-án 6855—1940. eln. szám alatt kelt rendeletével az *államvasúti arcképes igazolványoknak 1941. évre történő érvényesítésének részletes keresztülvitele tárgyában* intézkedett. (L. a Hivatalos Közlöny 1940. évi december hó 1-én kiadott 23. számában.)

Felhívom a vezetésem alatt álló egyházkerület valamennyi iskolai hatóságának figyelmét a m. kir. vallás- és közoktatásügyi Miniszter úrnak e tárgyban kibocsátott rendeletére.

Debrecen, 1940 december 19.

D. Dr. Révész Imre,
püspök.

ÉRTESÍTÉS.

A Kollégium felsegélyezésére Püspök úr által indított akció alapján a befizetések legegyszerűbben a 11,322. sz. csekkszámán „Debreceni Református Kollégium” címén teljesíthetők. A befizető lapon célszerű megjelölni, hogy az a „Kollégiumi akció”-ra történik. Csekklapokat kívánatra a Kollégium gazdasági hivatala küld.

A tiszántúli református egyházkerület közigazgatási bíróságának elvi jelentőségű döntése lelkészválasztási ügyben.

(A bíróság határozata alapján közzétéve.)

36—1940. bírósági szám.

A tiszántúli református egyházkerületi rendes bíróság, mint közigazgatási bíróság
..... egyháztagok panaszos(ok)nak az
..... egyházközösségben
tartott lelképásztorválasztás elleni közigazgatási ügyében
..... megválasztott lelkész, az egyház-
megyei ügyész és panaszosok fellebbezése folytán a .....
református egyházmegyei első folyamodású bíróságnak
..... év ..... hó ..... napján kelt .....
számú ítéletét, amellyel a panaszt elutasította, a meghívás
útján történt választást érvényesnek jelentette ki, panaszosok
..... P eljárásai és összesen ..... P ügyvédi
költség megfizetésére kötelezte, egyszersmind kimondotta,
hogy ..... megválasztott lelkész
....., a reá kiszabott fegyelmi büntetés időtartamának
leteltéig az ..... lelképásztori állást el nem
foglalhatja; alulírt helyen és az ügy nyilvános előadása
után a következő

ÍTELETET

hozta:

Az egyházkerületi bíróság ..... fellebbezést visszautasítja, az egyházmegyei ügyészt egészen, a panaszosokét részben elutasítja, ez utóbbinak részben helyet ad, nevezetesen:

helybenhagyja az első bírósági ítéletnek a választás ellen beadott panasz elutasítására vonatkozó részét és az ..... tartott lelképásztorválasztást törvényesnek nyilvánítja;

kimondja, azonban ebben a tekintetben az első bírósági ítélet megváltoztatásával, hogy ..... részére a bár törvényesnek megállapított választáshoz az esperesi engedély ki nem adható és eszerint a választás joghatályossá nem válhatik, és így végre nem hajtható; ennekfolytán a ..... lelképásztori állásra új választásnak van helye, amelyre vonatkozó eljárás az 1933. évi II. egyh. tc. 32. §-ában megírt módon kezdődhetik, a határidők ez ítéletnek a ..... prezsbiterium részére kézbesítésétől számítottatván;

helybenhagyja az első bírósági ítéletnek azt a rendelkezését, mely szerint a panaszosokat a vizsgálati költségeknek az általuk letétbe tett előlegből levonás útján viselésére kötelezte, azzal a helyesbítéssel azonban, hogy a költségek összege nemcsak az ..... ítéletben megállapított ..... P, hanem az ..... ítélettel megállapított ..... P is;

megváltoztatja az első bírósági ítéletet annyiban, hogy ügyvédi díj megállapítását mellőzi és panaszosokat a megválasztott lelkész ügyvédek részére költség fizetésére nem kötelezi.

Ez az ítélet nem fellebbezhető.

Az ítéletet kézbesíteni kell: 1. a ..... egyházmegyei bíróság lelkészi elnökének; 2. az ..... egyházközösség prezsbiteriumának; 3. .... segédlelkésznek, ... ügyvéd útján; 4. panaszosoknak ..... ügyvéd útján.

Indokok:

A megválasztott lelkész ügyvéde az ítélet kihirdetése után nyomban kijelentette, hogy az ítéletben megnyugszik. Az E. T. VI. tc. 111. §-a lehetőséget ad arra az ügyfeleknek, hogy az ítélet kihirdetése után hozzájuk intézett kérdésre a fellebbezést illetően elhatározásukat függőben tartsák, de nem ad változtatási jogot. Az ítéletben való megnyugvás a fellebbezésről való lemondást jelenti és így a ..... fellebbezését, mint figyelembe nem vehetőt, vissza kellett utasítani.

Erdemi vizsgálat alá kellett venni az egyházmegyei ügyész és a panaszosok fellebbezését.

Az egyházmegyei ügyész elsősorban arra alapítja a fellebbezését, hogy a ..... meghívását kéri íveket aláírók száma nem állapított meg. Továbbá hivatkozik a névjegyzék készítése körül történt szabálytalanságokra és azzal érvel, hogy mivel ..... a terhére jogerős fegyelmi ítéletben megállapított vétségeket kétségen kívül a megválasztása előtt követte el és mivel az ..... i prezbitérium már ..... -én kért szigorú vizsgálatot, tehát már a választás idején fegyelmi eljárás alatt állónak tekintendő és a rá kiszabott büntetés arra az időre visszahat.

A panaszosok azért kéri az első bírósági ítélet megváltoztatását és a választás megsemmisítését, mert a választók névjegyzékének záradéka hamis, továbbá, mert ..... magát ajánlgatta, mert a meghívást kéri ívek nem a prezbitérium útján terjesztettek az espereshez. Továbbá azzal érvelnek, hogy a választási eljárás csak az esperesi engedély kiadásával ér véget, tehát annak időpontjában sem állhat a megválasztott fegyelmi ítélet hatálya alatt és hogy a ..... ellen hozott fegyelmi ítélet nem azt tartalmazza, hogy ő egy évig nem foglalhat el jobb állást, hanem azt, hogy jobb állásra nem választható.

Mindezekkel a fellebbezési érvekkel szemben az egyházkerületi bíróság nagyrésztben elfogadta az első bírósági ítélet indoklásában foglalt okfejtést. Így nevezetesen a panaszosok panaszlevelében jogi okok cím alatt előadott és a fellebbezésben is lényegileg megismételt érvekre vonatkozó fejtegetéseket, mégis annak kivételével, amely szerint ..... t a névjegyzék készítésénél nem terheli mulasztás és hogy a névjegyzék hibás voltának feszegetését csak a kisebbségben maradt választók kortes célzata eredményezte. Az egyházkerületi bíróság ez alkalommal is megállapítja, hogy ..... t a névjegyzék készítése körül igen súlyos mulasztás és helytelen eljárás terheli, de ebben nem egyedül ő a hibás és nincs semmi komoly bizonyíték arra, hogy a mulasztások és hibák az ő megválasztásának előmozdítása érdekében, tehát aljas cézzel történtek volna.

Szintúgy elfogadja az egyházkerületi bíróság az elsőfokú ítéletnek a panaszlevelében ténybeli okoknak jelzettekhez vonatkozó indokokat, azzal a kivétellel, hogy a II. tc. 77. § h) pontja alapján megsemmisítés kimondásának mellőzésében nem hivatkozik az ..... i egyházkerületi bírósági végzésre; egyrészt ugyanis a bírósági határozatnak csak rendelkező része emelkedik jogerőre, indoka ellenben nem, — másrészt a szóbanforgó végzés meghozatala után tovább tartott a vizsgálat, amely tehát hozhatott volna fel olyan bizonyítékokat, hogy az ..... -én még be nem bizonyított állítás a jelen ítélet meghozatalakor már bizonyítottan volna tekinthető. Azonban az egyházkerületi bíróság ez alkalommal is azt állapítja meg, hogy ..... nek a helyettes lelkészi állásból távozásakor tett búcsúlatogatásai, valamint az ezekkel kapcsolatban tett ama nyilatkozatai, hogy a prezbiterek urak jóindulatát kéri, nem minősülhet olyan magajánlgatásnak, amelynek alapján a választás megsemmisítése törvényes alap volna. Az pedig, hogy helyettes lelkészi működése alatt a hívek bizalmát és rokonszenvét megnyerni igyekezett, nemcsak rovására nem eshetik, hanem elismerést érdemlő kötelességteljesítés.

Teljesen ellenkezik a való tényállással a tárgyalt fellebbezések amaz érvelése, mintha a ..... ellen elrendelt és büntetésével befejezett fegyelmi eljárás a választás idejére visszahatna, sőt hogy ő már a választás idején fegyelmi eljárás alatt állónak tekintendő. .... ellen a fegyelmi eljárás csak az ..... -én hozott egyházmegyei bírósági ítélettel rendeltetett el, az eljárás elrendelése jogerössé csak az ..... i egyházkerületi bírósági végzéssel lett, minek folytán ..... -én az egyházmegyei bizottság helyesen állapította meg az ő megválaszthatóságát és ..... -én ez alapon sem volt akadály a ő érvényes megválaszthatásának. Az egyházkerületi bíróság is magáévá teszi az első bírósági ítélet álláspontját, mely szerint az ..... -án hozott ítéletnek az ..... -én tartott választásra visszaható ereje nem lehet. Mindezek folytán az egyházkerületi bíróság is úgy találta, hogy nincs törvényes alap a ..... meghívás útján történt megválasztásának megsemmisítésére és ezért az ..... -én meghívás alapján történt választást törvényesnek nyilvánította.

Behatóan mérlegelni kellett azonban azt a jogi helyzetet,

mely a ..... ellen időközben megindított fegyelmi eljárás során hozott fegyelmi ítélet folytán előállott. A jogerős ítélet ..... t „mellékbüntetésül a VI. tc. 50. § szerint a jelenlegi ..... segédlelkészi állásánál jobb javadalmazású állásra alkalmazhatóságából egy év tartamára kizárással bünteti”. Ez az ítélet ..... -án hozatott és mivel ellene fellebbezésnek helye nincs, a kihirdetéssel azonnal jogerőre emelkedett, vagyis a ..... jobbjavadalmú állásra alkalmazhatóságából kizárása valóban az első bírósági ítéletben is megjelölt ..... napjáig, mint zárónapig tart. Amint kétségtelen az, hogy ez az ..... -tól ..... -ig tartó alkalmatlanság nem lehet akadály a ..... -én tartott választás törvényességének, éppen úgy kizárja azt, hogy az egy évben megszabott határidő alatt engedélyt kaphasson ..... az ..... segédlelkészi állásnál jobb javadalmazású bármely állás elfoglalására.

Az állás elfoglalására adott esperesi engedélynek ugyanis az a következtetése, hogy az engedély alapján az engedélyt nyerő nemcsak jogosult, hanem köteles is az állást elfoglalni. Az állás elfoglalása ugyanis nem csupán a megválasztott lelkésznek, hanem a választó egyházközösgének érdeke és az utóbbit jogos érdekének érvényesíthetőségétől önhibáján kívül, másnak a vétsége okán megfosztani nem lehet. A kiszabott mellékbüntetést a bíróság nem egy, hanem háromévre is kiszabhatta volna, teljesen lehetetlen rendelkezés volna az egyházközösgét három, vagy harmadfél éven át lelkipásztor nélkül hagyni azért, mert a megválasztott ilyen fegyelmi büntetést kapott. Ebben az esetben ugyan csupán hét hónapon át tartana a lelkipásztor-nélküliség állapota, azonban nem lehet kétséges, hogy olyan egyén részére, aki az állás elfoglalására jogi okból képtelen, arra engedélyt adni nem lehet, másrészt az ennek következtében üresen maradó állás betöltéséről rendelkezni kell.

Az egyházkerületi bíróság szemelött tartotta a lelkészválasztási törvény 58. és 59. §-ait, amelyek szerint az esperesi engedély kiadása után 15 nap elteltével a megválasztott köteles nyilatkozni a választás elfogadása iránt, aminek elmaradása esetén épügy, mint a választás el nem fogadása esetén az állás betöltéséről haladéktalanul intézkedni kell. .... az esperesi engedély kiadása esetén sem tehetne egyebet, mint annak kijelentését, hogy a választást nem fogadhatja el, mert ilyen állásra ő ezidőszent nem alkalmazható. Ebben az esetben is csak arra lehetne joga, hogy az 58. § szerint a költségek viselése alól felmentését kérje.

A költségekben marasztalásra szóló részt azért hagyta helyben az egyházkerületi bíróság, mert magát a választást törvényesnek ismerte el, ami egyértelmű az ő panaszuk elutasításával. Az ugyanis, hogy a választás nem joghatályos és új választás szükséges, nem a panasznak, hanem a ..... elleni fegyelmi büntetésnek következtetése. Igaz, hogy nem a panasz adott alkalmat a ..... elleni fegyelmi eljárás megindítására, amde az eljárás menete az is lehetett volna, hogy a bíróság előbb törvényesnek állapítja meg a választást, azután hoz, a ..... ügyében fegyelmi ítéletet. A ..... megbüntetett voltából tehát ez ügy költségeinek viselésére annál kevésbé vonható következtetés, mert a fegyelmi ügy költségeiben ..... marasztaltatott is. Ki kellett javítani azonban az első bírósági ítélet marasztalási összeget, mert a választási ügyben már ..... -én hozott ítélettel is állapított meg ..... P ..... fill. költség. Ellenben mellőzte az egyházkerületi bíróság az ügyvédi költségeknek panaszosok terhére megállapítását, egyrészt azért, mert az ügyvédi képviselet az egyházi bírósági eljárásokban szabály szerint nem kötelező és így az ügyvédi díjak megállapítása általában nem megokolt, másrészt különösen azért, mert ebben az esetben, a lelkipásztorválasztás védelmére nem is volt köteles fellépni ..... ha tehát a választás védelmében eljárni s ennek hatályosabbá tételére ügyvédi közreműködést is igénybevenni célszerűnek látta, ezt csakis a maga érdekében és a maga veszélyére tehetette.

Az ítélet jogerős, mert egyházi közigazgatási vitás ügyekben harmadfokú bíraskodás nincs.

Kelt Debrecenben, 19.... év ..... hó ..... n.

A tisztántúli református egyházkerületi bíróság, mint fellebbezési bíróság:

Dr. Szarka Sándor,
világi elnök.

Uray Sándor,
jegyzőkönyvvezető.

Dr. Révész Imre,
lelkészi elnök.

Anyakönyvi kutatás. Felkérem a Nagytiszteletű urakat, szíveskedjenek református vallású nagyszüleim: *Kiss István* és *Czakó Apollónia* házassági adatait anyakönyveikből kikeresettni. Nagyatyám 1862-ben Pocsajban református leánytanító volt. Házasságkötésüknek néhány évvel, 1862 előtt kellett történnie. Nagyatyám 1830, nagyanyám 1840 körül született. A házassági anyakönyvi kivonatért 20 pengő tiszteletdíjat ajánlok fel. Dr. Kiss László Budapest, I. Vár-alja-utca 3.

Pályázati hirdetések

Abádszalók-abádi református egyház pályázatot hirdet katonai szolgálatra bevonult tanító helyettesítésére. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Kötelesség és fizetés törvényszerű. Református Iskolaszék, Abádszalók-Abád.

A balmazújvárosi magyar református egyház pályázatot hirdet *segédkántori* állásra. Fizetés: havi 80 P. Stóladíj (évi 5—600 P). Évi 1 öl tűzifa. Kötelessége: összes kántori teendők végzése, állami iskolában heti 4 órán vallóstanítás, belmissziói munkákban segédkezés. Kérvények Magyar Református Lelkészi Hivatalhoz küldendők január 11-ig. Tanítói oklevél nem fontos. Orgonázás és éneklés jan. 12-én *önköltségen*. Megválasztott 25 P költözökései díjat kap. Állás január 15-én elfoglalandó.

Balsa (Szabolcs vm.) református egyháza *kántortanítója* tényleges szolgálatra bevonulása esetére *helyettesítést* keres. Fizetés VKM-től nyerendő államsegély, lakás. Határidő tíz nap.

Dévaványa református egyháza január 6-i határidővel katonai szolgálatot teljesítő *tanító helyettesítésére* helyettesítéssel ideiglenesen megbízott minőségben pályázatot hirdet. Ha az államsegélyt vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr nem utalványozná, az egyházzal szemben követeléssel nem lehet fel. Pályázati kérvények az Iskolaszékhez küldendők válaszbellyel.

Kenderes református egyházközségének iskolaszéke e hirdetés megjelenésétől számított háromhetes határidővel pályázatot hirdet katonai szolgálatot teljesítő *kántortanítójának* az 1940—41. iskolai év végéig leendő *helyettesítésére*. Tanítónők is pályázhatnak. Tanítónő alkalmazása esetén a kántori teendők ellátásáról másként történik intézkedés. Javadalmas törvényszerű és a temetési stóllak. Kellően felszerelt kérvények Református Iskolaszék címére Kenderesre küldendők.

Kokad református egyháza tényleges katonai szolgálatra dec. 2-án behívott *tanítója helyettesítésére* pályázatot hirdet ideiglenes kántortanítói állásra. Kötelesség és fizetés törvényszerű és lakás. Határidő: megjelenéstől számított 15 nap. Pályázhatnak férfiak és nők. Állás azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények, visszaküldési bélyeggel ellátva Református Lelkészi Hivatalhoz. Kokad (Bihar megye) küldendők.

A márokpapi református egyház pályázatot hirdet lemondás folytán megüresedett *kántortanítói* állásra. Fizetés: háromszoba és előszobás lakás kerttel, 26 értékegység föld helyi javadalom 18-5 q provent értékegység szerinti árban megváltva s illetményhivatal által 116-40 P készpénzzel együtt havonként előre utalva, s államsegély. Kötelesség törvény- és szabályrendeletek szerint. Pályázati határidő 21 nap. Állás rendes tanító hiányában helyettesítéssel, férfi hiányában nővel lesz betöltve. Kellően felszerelt pályázati kérvények Református Lelkészi Hivatal, Márokpapi, u. p. Csaroda címre küldendők. Imádkozva várjuk evangéliumi lelkületű tanító pályázatát!

A nagybégányi református egyház pályázatot hirdet a szervezés alatt álló *II. tanítói* állásra. Az állás 1941 június 30-ig kisegítő erővel töltetik be. Fizetése a mindenkori kezdő tanítói fizetés 10%-a az egyház pénztárából és megfelelő államsegély. Kötelessége: iskolaszék által kijelölt osztályok vezetése, és a belmissziói munkában való segédkezés. Pályázati határidő 1941 január 20. Nők is pályázhatnak. Kellően felszerelt kérvények: *Református Lelkészi Hivatal, Nagybégány* (Bereg vm.) címre küldendők.

A nyírturai református egyház tényleges katonai szolgálatra bevonult *kántortanítójának* ideiglenes helyettesítésére pályázatot hirdet. Fizetése törvényszerű. Kötelesség III—VI. vegyes osztály és az ismétlők tanítása, mindenemű kántori szolgálat és a belmissziói munka. Pályázati határidő: január 10. Kántori képesítéssel nők is pályázhatnak. Iskolaszék.

Az olesvai református egyházközség pályázatot hirdet a lemondás folytán megüresedett *II. tanítói* állásra. Javadalom: Természetbeni lakás, 20% helyi javadalom, államsegély. Kötelesség: I—III. osztályok vezetése, belmissziói munká-

ban segédkezés, kántor helyettesítése. Határidő 21 nap. Pályázhatnak férfi- és nőtanítók. Okmányokkal felszerelt kérvények Református Lelkészi Hivatal, Olesva címre küldendők.

Az öesödi református egyház pályázatot hirdet tényleges katonai szolgálatra bevonult *báboeczka-pusztai tanítója helyettesítésére*. Fizetés törvény szerint. Lakás természetbeni. Állás 1941 január 10-én elfoglalandó. Pályázati határidő 1941 január 8. Pályázhatnak férfiak és nők. Kérvények Református Lelkészi Hivatalhoz küldendők.

A püspökladányi református egyházközség pályázatot hirdet a Petri-telepi újonnan szervezett *IV. tanítói* állásra, mely segélydíjas tanerővel fog betöltettni. Helyi javadalom: a kezdő tanítói fizetés 30%-a, lakás, vagy törvényszerű lakbér, többi államsegély. Kötelesség: az iskolaszék által kimutatott osztály, vagy osztályok tanterv szerinti vezetése, kartársak helyettesítése, vasárnapi iskola vezetése s minden egyházi munkában részvétel. Pályázhatnak férfiak és nők. Pályázati kérvények a Szolg. Pragmatika 136. §-ában megjelölt okmányokkal, az 1939. IV. tc. szerinti igazolással, válaszborítékkal felszerelve e lap megjelenésétől számított 21 nap alatt adhatók be a Püspökladányi Református Lelkészi Hivatalhoz.

A szabolcsveresmarti református iskolaszék a lap nov. 15-i számában megjelent pályázati hirdetményt megújítja. Pályázhatnak férfiak és nők. Kétéves katonai szolgálatban lévő, vagy előtte álló férfitanítók ne pályázzanak. Pályázónak a megjelenés és bemutatkozás megengedve. Helyi jelölt nincs. Pályázatok Református Lelkészi Hivatal, Szabolcsveresmart címre küldendők.

Szamosújlaki kántortanítói állásra 1940 november 15-én hirdetett pályázat 1941 január 21-éig meghosszabbított. Folyó tanévre nők is pályázhatnak.

A szentesi református egyház nyugdíjazás folytán megüresedett *XVIII. sz. férfitanítói* állásra pályázatot hirdet. Javadalom: Törvényes készpénzfizetés és természetbeni lakás. Kötelessége a rábizott osztály vezetése s a kántori szolgálatokban és a belmissziói munkákban való segédkezés. Olyan férfi tanerők pályázhatnak, akik az orgonázásban és az éneklés-vezetésében teljes jártassággal bírnak. A komolyan pályázni óhajtók saját költségükön bemutatkozni tarthatnak. Pályázati határidő a megjelenéstől számított 21 nap. Kántorpróba 1941 febr. 21-én délelőtt 9 órakor. Állás a vallás- és közoktatásügyi Miniszter úr megerősítése után azonnal elfoglalandó. Pályázatok Sebestyén Béla iskolaszéki elnök címére Szentes, Kiss Bálint-u. 1. sz. alá küldendők válaszbellyel ellátott megcímzett borítékkal.

Tiszsasas református egyházközsége a *II. sz. tanítói* állásra 8 napi határidővel pályázatot hirdet. Az állás a tanév végéig a Kultuszminiszter úr engedélyétől feltételezetten helyettesítéssel töltetik be. Fizetés törvényszerű. Kötelesség: kijelölt osztályok, ismétlőiskola vezetése, lelkész, kántor helyettesítése, belmissziói és népművelési munkákban részvétel. Állás választás után azonnal elfoglalandó. Törvényesen felszerelt és válaszbellyel ellátott pályázati kérvények Református Iskolaszék, Tiszsasas címre küldendők. Kántori oklevéllel bírók előnyben, nők is pályázhatnak.

Tuzsér református iskolaszéke pályázatot hirdet 8 napos határidővel kétéves katonai szolgálatra bevonult tanítójának helyettesítésére. Fizetés törvényszerű. Nők is pályázhatnak.

Szerkesztői üzenet.

Balmazújváros (J. S.). Szerkesztőségem ideje alatt immár ötször kértem a lelkésztestvéreket, hogy pályázati hirdetéseket, s általában a Lap hivatalos részébe szánt közleményeket ne méltóztassanak a szerkesztő címére küldeni. A hirdetések elkönyveléséről, számlázásáról s nyilvántartásáról van szó s ez mind a kiadóhivatalnál történik. Mégis most ajánlott levélben kaptam ilyenemű küldeményt. Ezúttal is illetékes helyre juttattam, de a felelősséget magamról a jövőben is elhárítom. — **Nagygyéc (v. V. Sz. J.).** Adományok nyugtázására lapunk szűkreszabott terjedelme miatt nem vállalkozhatunk. Amikor a Lap teljes, 16 oldalas terjedelmű volt, akkor sem lehetett ilyenekkel elfoglalni a teret, életbevágó nagy kérdések előtt.

TARTALOM:

Böszörményi Jenő: A hajó elindul a kikötőből...
D. Dr. Nagy Sándor: A Kollegium tegnap, ma és holnap
Juhász Géza: Református iskola, magyar pedagógia
Különfélék — Hivatalos értesítés — Pályázatok — Hirdetések

Lelkész urak figyelmébe!!!
RÓZSÁSSY JÓZSEF építési vállalkozó
 templomépítési, tatarozási és tervezési vállalat
 tájékoztató költségvetésekkel, tervekkel, szaktanácsokkal díjmentesen
 szolgál, helyszínre leutazik.
Kávélinista cég!
 Vállalati összegének 2-5%-át a református lelkészúrvák javára adja.
 Számos elismerő és kitüntető bizonyítványok.
Tiszalök. Postafiók 11

Belvárosi Takarékpénztár Rt. fiókja, Debrecen
 Ferenc József-út 53. Telefon: 28-40, 19-52.
Foglalkozik a banküzlet minden ágával:
 betétek elhelyezése kölcsönök folyósítása
 értékpapírok vétele és eladása.

SESZTINA LAJOS

vasnagykereskedés
DEBRECEN
 TELEFON: 20-06 és 15-43

Alapította:
 Sesztina János
 1819-ben.

**IPARI-, MEZŐGAZDASÁGI-, HÁZTARTÁSI-,
 GÁZOLTALMI- és LÉGVÉDELMI CIKKEK.**

Papi palástot és süveget

a közismert, közkedvelt hivatalos O. R. L. E. palástokat
 jutányos áron készíti

Szénási Sándor

Hódmezővásárhely, Tavasz-u. 20. sz.

JÓ MINŐSÉG! PONTOS MUNKA! KEDVEZŐ FIZETÉSI FELTÉTELEK!
 Református iparos.

A „TAKARÉKOSSÁG” KERESKEDELMI RT.

kötelékébe tartozó cégek ma is változatlanul feltételek mellett s zavartalanul állanak rendelkezésére mindazon mt. vásárlóknak, kik mindenkor pontos fizetményeik igazolására érvényes vásárlási utalvánnyal rendelkeznek!

ANGSTER JÓZSEF ES FIA
 ORGONA- ÉS HARMÓNiumGYÁR RT.
 PÉCS, József-u. 30.

Orgonák, harmóniumok javítása, átépítése, új homlokzat-sípek, villamos fújtatóberendezések. — Múltányos feltételek, művészi kivitel.

Bibliák, Zsoltárok, Imakönyvek
 BESZEREZHETŐK A
 „MÉLIUSZ” könyvkereskedésben DEBRECEN.

MAGYAR ÁLTALÁNOS HITELBANK

DEBRECENI FIÓKJA

Piac-utca 45-47. Telefon: 23-70., 23-71.
 FOGLALKOZIK A BANKÜZLET MINDEN ÁGÁVAL

Főzéshez, fürdéshez, szobafűtéshez

a gáz a legjobb, legolcsóbb, legtisztább;
 a gáz a legkényelmesebb;
 a gáz a leggyorsabban kezelhető;
 a gáz melege pontosan szabályozható;
 a gáz számlaértéke egy hónappal későbbben fizetendő.

Messzemenő kedvezmények a házi gázvezetékek berendezésénél.

Fűzők, tüzhelyek, autogeyserek, fürdő- és fűtőkályhák olcsón kaphatók.

Díjtalan felvilágosítások, készülékek bemutatása, költségvetés:

BATTHYÁNY-UTCA 17. SZ.
 Telefon: 28-53. sz.

DEBRECEN SZ. KIR. VÁROS
 VILÁGÍTÁSI VÁLLALATA.

Alföldi Takarékpénztár Debrecenben

Ferenc József-út 16.

Betéteket előnyösen gyümölcsöztet és azonnal kifizet. Kölcsönöket állandóan folyósít. — Mint a Futura főbizományosa, foglalkozik a termény-üzlet minden ágával. TELEFONOK:
 Bank: 19-70. és 22-32. Terményosztály: 28-66. szám.

REFORMÁTUS
**PAPI
 PALÁST
 ÉS SÜVEG**
 KÉSZÍTÉSE
 ELSŐRENDŰ
 KIVITELBEN
**FÉNYES
 ILONA**
 RIMASZOMBAT

KRASZNER LAJOS

Gyapjuszövet és bélésáru nagykereskedő BUDAPEST, V. KERÜLET, DEÁK-TÉR 2. SZÁM.
 Kapható mindenféle ruhaszövetáru, jó és megbízható minőségben és kedvező áron.
Lelkészek, tanárok, tanítók részére fizetési kedvezmény az ORJÓ útján.
Pontos kiszolgálás. Kívánatra szívesen küld mintákat.

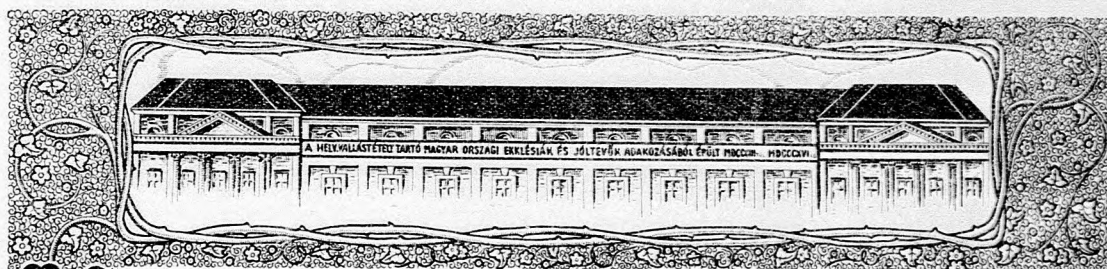
Alapítási év:
1906

A tiszántúli református egyházkerület Elnökségétől

1—1941. szám

Körlevél

a tiszántúli egyházkerületbe kebelezett valamennyi egyházközséghez, továbbá az esperesekhez, lelkipásztorokhoz, egyéb lelkészekhez, tanárokhoz, tanítókhöz, presbiterekhez és más egyházi tiszviselőkhöz, úgyszintén a debreceni Kollégium volt diákjaihoz

Hegyelem Néktek és békeség Istentől,
a mi Atyánktól és az Úr
Jézus Krisztustól

Szeretett Atyánkfiai! Az Úr 1941. esztendejének felvirradtán testvéri szívvel köszöntünk benneteket. „Baldog új év” kívánása fejében „ajánlunk titeket az Istennek és az Ő kegyelmessége igéjének, aki felépíthet és adhat néktek örökséget minden megszentelték között” (Ap. Csel. 20:32). Ez az új esztendő bármennyire rejtelmet és megpróbáltatást tartogat is számunkra, a keresztyén ember, Isten igéjére hallgatva, a félelmes, ködlepte kapun át atyai biztatást hall kizendüli: „Imé, újat cselekszem; most készül, avagy nem tudjátok még? Igen, a pusztában utat szerzek, és a kietlenben folyóvizeket.” (Ézsaiás 43:19.)

Mi teljesen meg vagyunk győződve arról, hogy a mi gondviselő Atyánk ezt az újat az Ő magyar népe számára már készíti. Bizonyosak vagyunk abban, hogy nemzetünkre is, de egyházunkra is hatalmas és áldásos megújulás vár ez új esztendőben s a rákövetkező évek hosszú sorában. Amennyire nem kérdéses azonban ez a számunkra, époly szorongó lélekkel kell föltennünk azt a kérdést: vajjon a mi magyar református népünk s különösen annak ősi és elegyitellen törzse, a Tiszántúlnak egymilliót jóval meghaladó reformátussága készíti-e a szívét annak az újnak elfogadására, amelyet neki már készít az ő Ura és Istene?

Az ember a szívét Isten ajándékainak elfogadására csak egyféleképpen tarthatja készen: úgy, hogyha hálával telten engedelmességre és maga megáldozására kész. A mi Atyánk azt mondja nekünk, tiszántúli református magyaroknak, az új esztendő kezdetén: „Én tinéktek, gyermekeim, már hozom a megújulást, — de megkérdezlek: akarjátok-e ti ezt a megújulást? Ha akarjátok ezt a célt: akartok kell a hozzávezető utat és az elérésére szolgáló eszközt is. A ti megújulástoknak kiváltképpen való eszköze, tiszántúli magyar református választott népem, az én rendelkezésemből tovább is az, ami eddig volt: *a ti négyszázados Anyaiskolátok, a debreceni Kollégium*. Megújulástoknak kiváltképpen való útja pedig nem más, mint ennek a Kollégiumnak önkéntes hálááldozattal oly állapotba juttatása, hogy az ne a tegnap, hanem a ma és a holnap szükségei szerint tudja betölteni Éntőlem vett rendeltetését.”

Istenünknek ezt az elnémíthatatlan kérdését és parancsát hallottuk mi lelkiismeretünkben, midőn legutóbbi egyházkerületi közgyűlésünk elé a püspöki jelentésben az 1940. év november havának 27. napján a következőket terjesztettük:

A Kollégium az egyházkerületnek az az isko^lája, amely nélkül nem lehetséges léteznie magának az egyházkerületnek sem, amely nélkül, mint tiszántúli egyházkerület, történeti létjogát és egyik legfőbb létbiztosítékát veszítené el. Aki a tiszántúli református egyházkerület életét s általában a tiszántúli református magyarság egyházi és szellemi életét a debreceni Kollégium kikapcsolásával próbálná elképzelni és alakítani: az körülbelül úgy járna el, mint aki egy kimeríthetetlenül gazdag aranybánya birtokában kijelentené, hogy neki szakértő bányászokra nincs szüksége, azok képzésért és bírásaért semmiféle áldozatra nem hajlandó; jó neki az arany úgy is, ahogyan a föld méhe rejti, minek azt onnét kihozni, feldolgozni és hasznosítani!?

A legnagyobb, sőt talán egyetlen valódi kár, ami a Kollégium jubileumi ünnepségeinek a tervezett formában és méretekben való elmaradásából származott, az, hogy ez által egy különösen kedvező és ritka alkalmat kellett elveszítünk egy már, sajnos, széles egyházi körökben is feledésnek indult dolog ország-világ előtt való dokumentálására. Ez pedig az, hogy a tiszántúli reformátusság a debreceni Kollégium *főiskolai jellegéhez és rendeltetéséhez* az egyetlen létesülése óta is változatlanul ragaszkodik s annak éppen a mai válságos időkben az egyház legmélyebb életérdekeire vágó, fokozott jelentőséget tulajdonít.

Az egyházkerületi közgyűlés e tárgyban 191. sz. jegyzőkönyvi pontja alatt a következőket határozta:

„Egyházkerületi közgyűlésünk a Püspök úr által az elnökség részére kért felhatalmazást teljes mértékben megadja a s kifejtendő akcióhoz Isten Lelkének csodákat művelő erejét kéri; intvén és buzdítván mindazokat, akik reánk bíztak, hogy a prófétai szót ertsék meg és annak lelkiismerettel engedelmeskedjenek. Egyházkerületi közgyűlésünk minden alkotó tagja mint egy ember áll a szent ügy szolgálatára az elnökség mellé.“

Ez a körlevelünk az első, imádságos megfontolással előkészített lépés, szeretett atyánkfiai, arra, hogy az egyházkerület törvényes és hivatalos képviselőinek ezt a magasztos elhatározását végrehajtsuk.

Mielőtt felhatalmazásunkkal élve, elmondanók kéréseinket és megtennők rendelkezéseinket, előbb hadd mutassunk rá néhány főszempontra, amelyek előttünk az egész akcióra nézve irányadók.

Ilyen először is az, hogy mi ezt az egész akciót *teljesen és kizárólag önkéntességi alapon* megszervezendőnek gondoljuk. Próbára kívánjuk tenni a Krisztus tiszántúli magyar népet: érzi-e már, az elkövetkező nagy lelki megújulás szellemében, mennyire keresztyénibb dolog áldozni, mint adózni, milyen szent kiváltság az, hogy *szabad* adakozni, ahhoz a rideg kötelességhez képest, amikor adni *kell*?! Senkitől nem fogadunk el egyetlen fillért sem, aki azt nem önként és jó kedvvel adja. „Hiszünk mi, és azért szólnak“ (2. Korinthus 4: 13b).

Másodsor: az egész akcióval nem óhajtunk túlmenni a tiszántúli egyházkerület mostani (és egy év múlva a megszűnő királyhágómelléki egyházkerülettel megnövekedő) határain. A többi egyházkerületeknek is megvannak e súlyos időkben a maguk szükségai és gondjai, éppen főiskolai tekintetben is. A debreceni Kollégium az egész református magyarság büszkesége, erőssége és reménysége ugyan, de Istenünk a tiszántúli magyarság felelősségére bízta és azt fogja érte megszámlaltatni. Ha ennek a jóval több mint egymillió református magyarnak nem kell már a debreceni Kollégium, miért kelljen a többinek, akik más történelmi tájak szülőttei és más főiskolai intézményekkel tartanak fenn ősi jusson szoros kapcsolatokat? — Kivételet egyedül csak a Kollégium volt diákjaival óhajtunk tenni, akiket az ország, sőt a nagyvilág bármely részén megkeresünk a háládatosságot remélő és segítséget kérő Édesanya természetes jogán.

Harmadik irányadó szempontunk az, hogy a magunk Istentől ajándékozott erején kívül nem óhajtunk lámaszkodni senki és semmi másra. A Kollégium három fenntartója a maga régtől fogva való rendes szolgáltatásai mellett a négy százados forduló emlékére a legnemesebb és a legáldozatosabb formában rendkívülieg is megtette és teszi folyamatosan a maga kötelességét. Tőlük többet kívánni és várni a mai roppantul nehéz és bizonytalan időkben jó darabig nem lehet. Az ezidőszerinti rendes és rendkívüli állami támogatás jelentősebb fokozására is — noha nagyon megokolt volna — alig lehet egyelőre számítani. Törvényhatóságokhoz, pénzintézetekhez, más kívülálló közületekhez elvből nem fordulunk. *A Tiszántúli reformátusságának egyszer már le kell vizsgáznia: mit tud Isten kegyelme által a saját erejéből, tehát a saját maga megáldozásával tenni a saját jövőjéért?* Ha ez a vizsga jól üt ki, Isten akkor fog bennünket fölengedni az Ő áldott iskolájának magasabb osztályába: az államsegélyre és hasonlókra nem szoruló, áldozatosan önfenntartó egyház — a megújuló holnap egyháza — életformáiba.

Végül, negyedszer: mi ezt az egész akciót nem egyszeri, fényesen fellángoló s aztán sötétbe és koromba fülő szalmatűznek képzeljük el, hanem folytonosan izzó áldozati tűznek gondoljuk és akarjuk. Ezért *hét teljes esztendőt* (1941—47) tűzünk ki arra, hogy ez idő alatt mindenki — egyén is, egyházközség is — meghozhassa mindazt az áldozatot, amelyre szíve indítja és lelkiismerete kötelezi. Ez a hét év Magyarország és a magyar református egyház történetében anyagiak terén előreláthatólag „hét szűk esztendő“ lesz: de Isten csodálatos rendelkezéséből a magyar református lélek, szellem és erkölcs történetében annál inkább lehet ugyanez a hét év „hét bő esztendő“. E hét év alatt a jubileumi állami és fenntartói hozzájárulások hátralevő részletei (együtt 880.000 pengő) ki fognak fizettetni. Ugyanez idő alatt — pénzünk jelenlegi vásárló erejét véve számításba — egyházkerületünkől részint egyszeri adomány, részint alapítvány, hagyatékok formájában *legalább egymillió pengőnyi összegnek* kell egybegyűlnie, hogyha a Kollégiumot mai pusztá tengődéséből ki akarjuk emelni s céljának és rendeltetésének megfelelően ki akarjuk fejleszteni és építeni. Az 1948—49-i nagy nemzeti centenáriumi esztendőknél — amikor a magyar lélek szeme emlékeztétől mámorosan csillanva fog megint Debrecen felé tekinteni — nem állhatunk a világ elé mással, mint a hívő, független és tősgyökeres magyar szellem leg-erősebb bástyájaként ki- és átépített Kollégiummal. Ez lesz majd a legméltóbb megülése az elmaradt jubileumnak is.

Mindezeket szerető figyelembe ajánlva, kérjük és rendeljük a következőket:

1. Az egyházkerületbe kebelezett minden anyaegyházközség tartozik 1941 március hó 31-éig bezárólag esperese útján a püspöknek jelenteni, hogy (esetleges társ-, leány-, fiókegyházközségével, szórványával együtt) e hét esztendő alatt, tehát 1947 december 31-éig bezárólag mekkora összeget remél és kíván a debreceni Kollégium céljaira készpénzben, illetőleg természetben rendelkezésre bocsátani? Mennyit óhajt erre fordítani saját vagyonából és jövedelmeiből, mennyit a hívek önkéntes áldozataiból? Milyen részletekben? Hogyan kívánja megszervezni a gyűjtést és az adakozást? Mi az az összeg, amelyet — meggondolva a Kollégium jelenlegi legsürgősebb szükségait és azt, hogy „kétszer ad, aki gyorsan ad“ — készpénzben vagy természetben már 1941 december 31-ikéig fel tudna a Kollégiumnak ajánlani? Kíván-e a gyűjtés megszervezéséhez és lebonyolításához a központból részletesebb utasítást vagy más segítséget?

2. Minden lelkipásztor tartozik 1941 március 31-éig bezárólag esperese útján a püspöknek bizalmasan bejelenteni a pásztori gondja és kormánya alatt élő hívek közül azokat, akiktől megfelelő megkeresés esetén a Kollégium számára nagyobb összegű egyszeri adományt, esetleg alapítványt, hagyatékokt lehet remélni. Ez a bizalmas jelentés minden második év (1943, 45, 47) március 31-éig megújítandó. Nemleges jelentés is fölterjesztendő. *Az ezen s a megelőző pontban bekívánt jelentések az esperes urak által egyenként ellenőrzendők, esetleges megjegyzéseikkel ellátandók s összegyűjtve terjesztendők be a püspökhöz.*

3. Az esperes urak méltóztassanak e hét év folyamán a rendes évi canonica visitatiók során évről-évre szigorúan megvizsgálni, hogy az egyházközségek tettek-e már valamit, és ha igen, mit tettek a debreceni Kollégiumért; méltóztassanak idevonatkozólag mindenütt a helyszínen bekérni a pontos számszerű adatokat s az esetleg mutatózó közöny és hátramaradás ellen a harcot minden törvényes eszközzel, de legelsősorban a Lélek fegyverével fölvenni.

4. A hét év folyamán legalább egyszer minden egyes anyaegyházközségben tartandó egy „kollégiumi nap”, amelynek célja minél ünnepélyesebb keretben, megfelelő igehirdetés, előadás, alkalmas műsorszámok útján a hívek érdeklődését és eszelekvő szeretetét a Kollégium iránt felszítani, az adakozás lelkét ebrentartani és növelni. Minden legalább 5000 lelkes gyülekezet *tartozik* ilyen kollégiumi napot rendezni minden második esztendőben (1942, 41. 46.); minden legalább 10,000 lelkes pedig már 1941-től kezdve minden esztendőben. A püspök minden gyülekezetbe maga megy ki kollégiumi napot tartani, ahonnan *egyszerre és egy alkalommal* (pénzünk jelenlegi vásárló ereje szerint) legalább 1000 pengő önkéntes pénz- vagy természetbeli adomány, vagy legalább 10,000 pengő értékű alapítvány, hagyaték alapos reménységgel várható. De a mindenkori lehetőség szerint a többi gyülekezetek számára is fog rendelkezésre állani a központból igehirdető, előadó, esetleg komoly művészgarda. Magától értődik, hogy a kollégiumi nap táncmulatsággal, általában világias vigalommal egybe nem kapcsolható.

5. Az akció részleteinek lebonyolítására szervezőbizottságot alakítunk, amelynek tagjaiul — ha nem magunk elnökölünk benne, a kollégiumi igazgató vagy h. igazgató urak elnökletével — a Kollégium és tagozatai igazgatóit, az egyházkerület lelkészi főjegyzőjét (úgyis, mint a debreceni egyházközség helyettes lelkészelnökét), a kollégiumi tanácsjegyzőt és levéltárneket, a szériort és az esküdteket ezennel felkérjük, fenntartva magunknak más tagok állandó vagy alkalmi behívását is.

6. Különös nagy melegséggel, reménységgel és bizalommal fordulunk Kollégiumunk volt diákjai felé, bárhol és bármilyen sorsban élnek. Amiódon a szenvedő és nélkülöző lelki Édesanya számára hálas szívük ajtaján segítségért zörgelünk, engedjék meg, hogy ha szegények, az özvegyasszony két fillérjét (Márk 12 : 41—44), ha jómódúak, a gazdag emberről szóló evangéliumi történetet (Márk 10 : 17—27) ajánljuk figyelmükbe és tegyék lelkiismeretükre. *Ennél* a perselynél is Jézus ül és néz, és itt is az Ő szava hangzik: „Jer, kövess engem, felvévén a keresztet!”

7. Ezt a körlevelünket 1941 március 31-ig minden presbitériumban fel kell olvasni és meg kell magyarázni.

8. A királyhágómelléki egyházkerület megszűnésével visszatérő egyházközségekre nézve a fenti rendelkezések 1942 január 1-től kezdődőleg lesznek érvényesek.

9. A debreceni egyházközségre — amely, mint egyik fenntartó, kivételes és többszörös nagy terheket hordoz rendszeresen a Kollégiumért — a fentebbi pontok *kötelezőleg* nem terjesztetnek ki, *kinéve a 2. pontot, amelynek gondos végrehajtására a debreceni lelkipásztorok külön is felhívatnak.*

Szeretett Atyáinkiai!

*

Ebben az 1941. esztendőben telik négy százada annak, hogy Mohács és a kettős királyválasztás átkos gyümölcse megérett a magyar nemzet számára „és torkát megszakasztja vala”: a hódító török hatalom elfoglalta Budavárát, befészkelte magát az ország szívébe és 145 esztendő kelleti ereje megtöréséhez és kiűzéséhez. Négyszáz évvel ezelőtt országunk és nemzetünk nem egy kivételesen nehéz és bizonyos tekintetben válságos helyzetben volt, mint ma, hanem kétségbeesett helyzetben, a megsemmisülés örvényének legszélén. Ugyanakkor azonban a nemzet lelki és szellemi életében egy addig soha nem tapasztalt pezsdülés és gazdagodás folyt: a reformáció tiszta evangéliuma szabadon zengve hódította meg a magyar szíveket, egyre több magyar könyv hagyta el a sajtót, egyre több magyar iskola nőtt ki a földből, főurak, polgárok, jobbágyok, végvári vitézek versergve hoztak szébbnél-szebb áldozatokat a reformáció egyházi és iskolai érdekében. A nemzet, Isten igéjének és Szent Lelkének engedelmeskedve, akkor mutatta meg, hogy élni és újulni akar, amikor legközelebb volt a halálhoz.

Az 1541 körüli legszomorúbb magyar esztendőkhöz keletkezett a mi Kollégiumunk is, a megpróbált és megkínzott, de meg nem tört magyar lélek szent hitének és bátor élni akarásának reménykeltő jeléül. Vajjon annak, ami négyszáz évvel ezelőtt egy nagy magyar halál küszöbén összezsugorodnia és lassú sorvadásra ítéltetnie? Vajjon, ha egymillió magyar református lélek, gyáván és hűtlenül, kemény szívvel és hitehagyottan, sorsára hagyva szellemi várát, szent Sionát, a Kollégiumot, nem az történnék-e meg sokkal súlyosabb formában, ami 1541-ben Budavárával megtörtént? Csakhogy ha Debrecenbe és a Tiszántúrra egyszer bevette magát egy, nemzeti és evangéliumi szempontból egyaránt idegen hódító szellem, azt még sokkal nehezebb lesz (ha egyáltalában lehetséges lesz) onnan eltávolítani, mint Budavárából a törököt.

„Annakokáért a lecsüggesztett kezeket és az ellankadt térdeket egyenesítetek föl... Ne legyen senki istentelen, mint Ézsau, aki egy ételért eladta elsőszülöttségi jogát. Mert tudjátok, hogy azután is, mikor akarta örökölni az áldást, megvettetett: mert nem találta meg a megbánás helyét, noha könnyhullatással kereste azt az áldást... Mozdíthatatlan országot nyervén, legyünk háládatosak” (Héb. 12 : 12, 16, 17, 28a).

Atyafiságos tisztelettel:

Debrecenen, 1941 január 1.

báró Oay László m. k. t. t.

egyházkerületi főgondnok

D. Dr. Révész Imre

püspök